

daardoor de leiding tot eensgezind samenwerken zult willen geven welke zij thans meer dan ooit behoeven.'

Bosch van Rosenthal kon de geest van die brief van harte onderschrijven maar de consequentie die er voor hem uit voortvloeide: dat hij uit Den Haag door Frederiks ondertekende aanwijzingen zou ontvangen, stak hem diep. Winkelman en van Voorst tot Voorst ging hij waarschuwen dat hij weigerde, zich 'onder alle omstandigheden te voegen naar de orders van de secretarissen-generaal want dezen waren tenslotte ambtenaren met geen enkele verantwoordelijkheid.'¹

Zijnerzijds liet Frederiks niet na, begin juni jegens de commissarissen der koningin, Bosch van Rosenthal inclus, schriftelijk te onderstrepen dat 'een zo krachtig mogelijk centraal gezag een onontbeerlijke voorwaarde (was) voor het in stand houden van onze vrijheden en rechten.' De commissarissen dienden dan ook met hem, Frederiks, 'een zo intensief mogelijk contact' te onderhouden; 'dit is', schreef hij, 'bepaaldelijk van belang opdat worde vermeden dat in de provincie maatregelen worden genomen welke zouden indruisen tegen het algemene, in overeenstemming met de Duitse autoriteiten, te volgen regeringsbeleid.'²

Dit rondschrjven kan Bosch van Rosenthals ergernis slechts versterkt hebben. 'Regeringsbeleid'! Zat de wettige regering dan niet in Engeland?

★

Bosch van Rosenthal was niet de enige die betwijfelde of Frederiks de capaciteiten bezat die voor de moeilijke post op Binnenlandse Zaken gewenst waren. Ook Winkelman was er niet zeker van. Hem had het verbaasd, en wellicht geërgerd, dat Frederiks op 18 mei de commissarissen der koningin en de burgemeesters verzocht had, de provinciale staten resp. de gemeenteraden niet meer bijeen te roepen. Frederiks was bevreesd geweest dat het daar als weerslag op bepaalde oorlogsgebeurtenissen zou kunnen komen tot 'ontboezemingen die zeer gevaarlijk konden zijn.'³ De overige secretarissen-generaal die hij niet geraadpleegd had,⁴ hadden zijn besluit voor kennisgeving aangenomen: zij waren het er blijkbaar mee eens. Winkelman niet: in staten

¹ Getuige L. H. N. Bosch van Rosenthal, a.v., dl. VII c, p. 114. ² Rondschrjven, 4 juni 1940, van Frederiks aan de comm. der koningin (Collectie-Frederiks, 7-e-7).

³ K. J. Frederiks: *Op de bres 1940-1944* (1945), p. 68. ⁴ Csg: Notulen, 18 mei 1940.